

MENDÖL ZSUZSANNA

Dr. Gosztonyi Gyula (1904-1962) építészmérnök munkássága

Éppen negyvenegy éve, hogy Pécs „legképzettebb építőmérnökének” tartott dr. Gosztonyi Gyula 58 évesen Buenos Airesben meghalt. Ma szülővárosában a székesegyházi plébánia Dóm térre néző falán 1987-ben elhelyezett emléktábla legjelentősebb régészeti felfedezéseinek (a II. számú „Korsós” sírkamra és a felmért, de visszatemetett *Cella Septichora*) közelében emlékeztet megtalálójára, az egyházi uradalmak lelkiismeretes mérnökére, a Pécs múltját kutató tudós-építészre. A pécsi uránvárosi utcaelnevezéssel is elismert építész jelentőségét érzékeltetve pályaképének megismeréséhez szeretnék hozzájárulni műveinek, írásainak összegyűjtésével és közreadásával.

Szigetvári János építész irányította a figyelmet először Gosztonyi Gyulára 1978-ban, a Pécsi Műszaki Szemle „Neves elődeink” rovatában. Lexikonszerű összefoglalásában is nyilvánvalóvá válik Gosztonyi sokoldalúsága: a régészeti és tudományos kutatással is foglalkozó, a város múltjának, értékeinek feltárását, megismertetését felvállaló építész alakja, aki „A mérnök szerepe a műemlékvédelemben” című tanulmányával doktorátusi fokozatot is szerzett a műszaki tudományokban. Néhány pécsi épülete, valamint legfontosabb tanulmányai felsorolása mellett, Szigetvári János e kis közleménye mindmáig forrásértékű maradt kiváltképp a második világháborút követő időszakot illetően, amikor Gosztonyi a nagyvilágban, külföldön kezdett új életet, s bizonyította építészeti képességeit.

A budapesti műegyetemen szerzett építészmérnöki diplomával Gosztonyi Gyula 1927-ben kezdte csaknem két évtizedig tartó munkásságát szülővárosában. Anyai nagybátyja, a város legjelentősebb építésze Pilch Andor alkalmazta tervezőirodájában, az ugyancsak pályakezdő Visy Zoltánnal (1903-1938) együtt. 1930-ig dolgozott velük társtervezői viszonyban a Pilch iroda olyan jelentős megbízásain, mint a gyárvárosi templom, plébánia, iskola-együttese, a Stefánia Szövetség Anya- és csecsemőotthona. Számos tervpályázaton is eredményesek voltak: a Bártfa utcai elemi iskola, az egyetemi tanárok bérháza tervpályázatán, az ipartestületi székház-tervük pedig 37 pályaterv közül került az első helyre. E sikereikről a korabeli hírlap-tudósításokból értesülünk, amelyek nem térnek ki e tervek formai, stílusbeli minőségére. A megvalósultak alapján,

főképpen az egyházi jellegű épületeik megformálásán azonban ekkor még történeti stílusok, leginkább a neoromán, protoreneszánsz jellegű íves nyílások, s a terméskő-lábazatok, burkolások az uralkodó formajegyek.

1931-ben a kaposvári múzeum tervpályázatára Gosztonyinak Ludwig Károly építésszel készített terve is megvételtben részesült. Sajnos e tervét sem ismerjük, mint ahogy a Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága 1932. évi tavaszi kiállításán bemutatott nyaraló, szálloda és színház terveit sem, (vajon ezek is pályázatokra készültek-e, s megvalósultak-e.) Nem találtuk nyomát az adott periódus címjegyzékeiben Szigetvári János azon állításának, mely szerint Gosztonyi Gyula Pécs város Mérnöki Hivatalának alkalmazottja lett volna, de e mérnöki hivatal főmérnökével, Dulánszky Jenő műszaki főtanácsossal közös munkájaként közölte a Tér és Forma tekintélyes építészeti lap 1933-ban a Balokány-ligetben épült új városi strandfürdőt. Dulánszkytól illetve a Mérnöki Hivataltól kapott megbízásra tervezett a megyeri kertvárosba ezt követően autóbusz várókat, dohánytőzsdét és telefonfülkét kapcsolva hozzájuk, s ezek kivitelezését is művezette 1934-ben. A városból kivezető utak csomópontjaira szánt vámházak, illetve a teljes belső berendezéssel, felirati táblával együtt tervezett kis lapos tetős váróépületei a modern építészet hívére vallanak, egyszerűek és praktikusak az új törekvések szellemében. Balatonfenyvesre tervezett fatemplomán Gosztonyi viszont az építőanyag ihletésére már székely mintaképhez igazodott. Tájékozottsága és tudása, alkalmazkodó készsége miatt lehetett Gosztonyi vonzó tervezőpartner, akinek közreműködése a pályázatokon elismerést, helyezést hozott: díjazott lett Nendtvich Andorral közösen készített pályaterve a debreceni városházához is, modern jellegű, monumentalitásra törekvő homlokzatával. Középrizalitján az emelet csücsös végű nyílássorát háromszögű kilépő erkélyekkel ritmizálta, felettük az épület teljes homlokzatán sajátos „pártázatot” alakítva ki a téglarakás plasztikusan kifalazott módjából alakított díszítésmóddal expresszívvé téve a nyerstégla homlokzatot. Csupán a szimmetrikusan elhelyezett, alacsony, karcsú, barokkos sisakú tornyok hatnak e homlokzat mellett kissé idegenül.

Az azonos szellemi orientáció miatt válhatott a modern építészet jeles képviselőinek partnerévé egy-egy feladat, pályaterv elkészítésében. 1935-ben a mecseki üdülőszálló tervpályázatán saját terve, és Molnár Farkassal közös pályaterve éppúgy megvételtben részesült, mint az Uránia filmszínházra benyújtott munkája. 1942-ben a Rét utca végén felépült a pécsi Kereskedelmi iskola tervezői között őt is említik Körmeny Nándor és Kószeghy Gyula mellett, mivel az 1938-as tervpályázaton Králik Lászlóval közös tervét

megvásárolták. Ugyanitt az épületgépészeti munkákat rokona, Gosztonyi Elemér tervezte.

Jelen ismereteink szerint két, máig is változatlanul álló bérházépülete: Gosztonyi Elemérné részére a Papnövelde u. 10. kétemeletes sarokház (1937), illetve az 1940-ben egyházmegyei takarékpénztár Rt. megbízására, a Zrínyi és Mátyás király utcákra néző telektömbre emelt bérháza tanúsítja kapcsolódását az ekkorra Pécssett is meghonosodott, a Bauhaus-ból szétsugárzó szellemiségű modernséghez. A szűk belvárosi utcába emelt két-, illetve három emeletes bérházra a jobb rálátás és lakásainak jó megvilágítása érdekében az épület tömegét mindkét oldalon az utca vonalából hátralépteti, előkertet alakítva ki. Ezzel a megoldással a nagyobb közlekedési igénybevételhez az utcabővítésre, valamint parkolásra később igénybe vehető helyet hagyott.

A városszépítő, a városképet döntően alakító legismertebb munkái azonban, mint az 1935-ben emelt Országzászló emlékmű a Maurinum előtt a 48-as téren, majd az 1936-ra elkészült sétatéri vízlépcső megsemmisültek. Mára csak az egykori képeslapokról ítélni tudjuk meg az Alsó-Sétatéren a dómot a tér lábánál álló zárdatemplommal vizuálisan egybekapcsoló kaszkád és parktagolás nagyszerűségét, mediterrán jellegét, amit egy újabb ökeresztény sirkamra bemutatása érdekében bontottak le az 1970-es évek végén.

Meghívásos pályázat nyerteseként a tervei szerint készült Országzászló emlékművét a 48-as téren a politikai változás bontatta le 1945 után. A kő- kubusos architektúrájú, pirogranit domborművekkel díszített emlékmű több helyszínre (például az Alsó sétatérre) is elgondolt tervváltozatok¹ során érlelődött, és egyszerűsödött idáig.

Pilch Andor halálát (1936) követően Gosztonyi Gyulát nevezték ki a székesegyház és káptalani uradalmak mérnökének, aki „önszorgalomból”, – ahogy a helyi sajtó említi– az Ágoston templom tervezett felújításakor annak kibővítésére készített terveket. Díjtalanul megtervezte Nagyharsány katolikus templomát. A helyi kőanyagból rusztikusan formált 800 főt befogadó templom csupán kompromisszumosan, egy toronnyal épült meg. Az ezt követően emelt katolikus körépülete is tervezői közreműködésével készült.² A Bártfa utcai Szent István templom tervezését Visy László halálát követően vette át, amely ökeresztény, illetve bizánci jellegű bazilika elrendezéssel, torony nélkül épült fel. Ócsény (Tolna megye) hirtelen megnőtt katolikus közösségének ugyancsak Szent István király, valamint Szent Imre és Boldog Mór pécsi püspök tiszteletének szentelt templomot tervezett, amit 1939-ben szenteltek fel. Az

¹ Baranya Megyei Levéltár, Tervtár (a továbbiakban: Bml Tt), 2047.

² PELLER Károly: *A nagyharsányi katolikus mozaikok története*. Siklós 1941. 40.

árkados előcsarnokú, bazilikális elrendezésű templom nyugati bejárata mellett álló, kissé túlméretezett Campanile- harangtorony hasábját áttört, nyolcszögű gloriettel koronázta. A torony felső harmadát félkör ablakok kettős sora lazítja minden oldalán. Az ókeresztény művészet egyszerűségéből kiindulva a modern puritánsághoz, a szerkezet őszinte megmutatásához is kapcsolódni tudott. Még ennél is egyszerűbb, mégis modernnek ható külsővel, de torony nélkül épült fel a második világháború alatt a pécsi kertvárosban tervei szerint a Szent Erzsébet templom. Nyeregtető alá vont, belül három hajós tömege elé lépő bejárati oromfalának uralkodó eleme a vasbeton bordákkal tagolt, egyetlen ablakká összevont hatalmas, félkörívvel zárt óriásablak a három, egyenes zárású kapu fölött. Szentélyét a ráépült plébánia emeltes épülete takarja, amely csak méreteivel utalt jelentőségére, uralva a családi házakból álló környezetet. Ezt a léptéket napjaink megalomániás emeletráépítésekkel és tetőtérbeépítésekkel történő terjeszkedése módosítja. Templomaival jelentősen hozzájárult az egyházművészet modern szellemű megújulásához.

Az általunk ismert családi ház és villa tervezésein (1939-ben dr. Birkás Géza egyetemi tanárnak a mecseki villatelepen emelt családi házában), ekkor már a korszellemnek megfelelően a népi építészeti tradícióhoz igazodása figyelhető meg: íves tornác, lodzsa, zsalugáteres ablakok, sátor tetős, illetve oromzatos tetőképzés alkalmazásával.

A használat és életmód-elemzés készítésével, szociális érzékenységgel ugyanakkor a megbízóinak takarékoságára is figyelve oldotta meg az egyházi uradalom Katalin- és Eszterárgpusztai lakásainak korszerűsítését (1938). 1940-ben Magyarbóly és Csikóstöttös árvízkarosultjainak lakóház- újjáépítését irányította. 1942-ben központi temető ravatalozójának kibővítésére hirdetett tervpályázaton eredményessége valószínűleg annak volt köszönhető, hogy a legnagyobb alázattal alkalmazkodott a meglévő épület antik római templom jellegű, reneszánsz szellemiségéhez, s természetes növekedésnek hatóan oldotta meg a középrész megmagasítását, s a toldást a széleken.

Gosztonyi annak a kiváló építész- és műszaki szakembergárdának volt a tagja, amely az első világháborút követő gazdasági pangáskor indult, s városrendezési és fejlesztési tervekkel, s tervezői munkájával arra törekedett, hogy a modern városi lét feltételeit megteremtse Pécsen, múltjának értékeiből minél többet feltárva, azokat kulturális és idegenforgalmi tényezővé tegye.

Gosztonyi uradalmi mérnöki kinevezésének idején került városunkból az Egyházművészeti Hivatalhoz a fővárosba pécsi művészettörténeti kutatás jeles alakja, dr. Szőnyi Ottó, akinek hamarosan bekövetkező halála után kezdte tanulmányait közölni

Gosztonyi, folytatva elődjének a város és régió műemlékeink megismertetését, népszerűsítését célzó tevékenységét.

1937-től rendszeresen ismertette a helyi napilapokban a csatornázáskor, városi építkezéseknél felszínre kerülő építményeket. A műemlékvédelem feltételének és eszközének tekintette a lakosság műveltségének pallérozását, e célból indította el saját költségén „Pécs műemlékei” sorozat füzetkéit. Itt publikálta a várostemplom építéstörténetét is, amelyben a templom kibővítését megelőző műemléki vizsgálatait és kutatásai eredményeit foglalta össze.

A székesegyház történetét kutató tudós elődeihez – Gerecze Péterhez, dr. Szónyi Ottóhoz, Möller Istvánhoz – méltó felkészültséggel elsősorban a székesegyház eredetének tisztázására végzett elmélyült kutatásokat, terjedelmes könyvben adva közre tanulmányához kapcsolva az idevágó teljes szakirodalmat. A dóm körüli ókeresztény temető-terület építményeinek bemutatására, látogathatóvá tételére vonatkozó elképzeléseit a Korszok sírkamra - múzeummal csupán a közelmúltban valósította meg Bachman Zoltán építész. Egy másik merész ötlete keresztülvihetőségének technikai és anyagi feltételei is korunkra látszanak beérni: az egész dómtér környéki pécsi ókeresztény síremlékek földalatti összekötött bemutató-helyé alakításáé. A középkori városfal kibontásának mára megvalósult javaslata is az ekkori városrendezési elképzelésekben merült fel. A szigeti kapu helyének meghatározása is Gosztonyi érdeme.

A város idegenforgalmának fellendítését szolgálta műemlék- illetve városismertető kalauzok írásával is. A korszak értelmiségi életét élve, aktív résztvevője volt a város kulturális életének. A Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társaságában 1936-38 között a titkár volt, majd e szervezet Városszépítő Bizottságában látott el ugyanilyen tisztséget. Nem csupán építészeti tervrajzait és kivitelezett épületeinek fotóit mutatta be e testület kiállításain, hanem itáliai útirajzokat, tájképeket, szimbolikus- allegorikus grafikáit, amelyekbe a kor problémáinak, aktualitásainak felelős átéléséből született látomásait, szorongásait vetítette (mint például a Sorsunk című folyóiratban is publikált „Kínai fal” című rajzán a szalagházak végtelenül kígyózó labirintusában), Dante Alleghieri: Isteni színjátéka ihlette illusztrációkat, reflexióit vagy 1943 és 1944-ben utolsó szereplését képező Háború és Béke című sorozatát.

A háború évei alatt az építési feladatok csökkenésével többet írt és publikált, előadásokat tartott a szabadliceumban, 1941-től a kőművesképző iskolában is oktatott. A Fa és Fémipariskola ez építőipari téli tagozatából Gosztonyi szervezőmunkájának köszönhetően önállósult a Felső Építőipari Iskola, amelynek 1943-ban első igazgatója lett, megalapozta azt a középszintű építészeti képzést, amelyből a Pollack Mihály építőipari iskola kifejlődött.

„1944-ben polgári alkalmazottként katonai műszaki alakulathoz osztották be. Rábafüzesen katonai védelmi munkát végzett, majd alakulatával együtt Ausztriába ment.” 1947-ig Grazban, majd azt követően Argentínában Buenos Airesben műszaki rajzolóként dolgozott, majd elismerték diplomáját, s állami vállalatoknál építészként működött, szállodát tervezett. Egy atomerőmű pályázatát nyerte meg, s a részlettervek kidolgozásához készült, amikor meghalt 1962-ben.

Egy mostoha korszakban valójában csak pályakezdése kapcsolódik Pécshez. A feladat elmélyült elemzéséből kiindulva stílusismereteivel az építető kívánságának megfelelő és az uralkodó trendhez igazított megoldásokat adott. A háború történelmi eseményei itthon nem tették lehetővé gazdagabb kiteljesedését építész pályájának, s mire nagyobb szabású feladatokhoz juthatott, már nem maradt rá ideje. Publikációi generációkat segítenek eligazodni Pécs múltjában és műemlékeink között.

Irodalom

- BIERBAUER Virgil: Egy építész történelmi tanulmánya. *Tér és Forma* 1939. 189.
- BIERBAUER Virgil: Hozzászólás dr.Gosztonyi Gyula építészetelméleti cikkeihez. *Értekezések -Beszámolók a műszaki és gazdasági tudományok köréből.* 1943.
- SZIGETVÁRI János: Gosztonyi Gyula építész (1904-1962) *Pécsi Műszaki Szemle*, 1978/3.; 1987/3-4., 13.
- MENDŐL Zsuzsanna: Pécs építésze a két világháború között. *Magyar Építőművészet* 1983/2., 29-32.
- VARGHA Dezső: Huszonöt éve hunyt el dr. Gosztonyi Gyula, a pécsi műemlékvédelem kiemelkedő alakja. *Dunántúli Napló* 1987. szeptember 23., 6.
- MENDŐL Zsuzsanna: Dr.Gosztonyi Gyula építész és Pécs. *Műemlékvédelem*, XXXVI (1992/1), 10-16.
- Pollack Mihály Építőipari Szakközépiskola 1943-1993.* Összeáll.: LIZITZKYNÉ dr. PALKA Klára, szerk.: KISS János, bev.: DURUCZ István. Pécs, 1993. 2., 12.
- Tolna megye kézikönyve 1997.* Főszerk.: Kaczián János, (Magyarország megyei kézikönyvei 16.) Szekszárd, 1997. 521-522.
- Központi Egyházművészeti Hivatal, MDK-C-19/16.3.

Adattár

Dr. Gosztonyi Gyula (1904, Pécs – 1962, Buenos Aires) építész

Élete:

Apja ítéletábrai bíró, a pécsi Katolikus Kör elnöke, 1920 márciusában főispán, kormánybiztos, de ilyen működését a szerb megszállás miatt el sem kezdhette. Anyja Pilch Erzsébet. A budapesti József Műegyetemen végzett (Oklevél 9782/1927). Nádler Róbert is tanította. A Műegyetem 1925. évi építészeti kiállításán a rajz- és ékitménytani gyűjtemények között szerepelt munkája. (*Magyarság*, 1925. május 31.) Ugyanebben az évben Bardón Alfréddal szerkesztette a *Megfagyott Muzsikus* című, az építészhallgatók által összeállított évkönyvet. 1927-ben anyai nagybátyjánál, Pilch Andor építészeti irodájában kezdett gyakorlatot. (Gyárvárosi templom, iskola és plébánia, 1927-1934, Stefánia szövetség Anya és Csecsemőotthona 1927-1928, Első díjat nyert közös tervük az Ipartestületi Székház tervpályázatán (37 indulóból) 1929-ben. (*Dunántúl*, 1929. február 9., 3., *Építő Ipar- Építő Művészet*, 1929, 30., *Magyar Építőművészet* 1929/2., 27.)

Pilch Andor, Gosztonyi Gyula, Visy László 1929-ben pályázott az egyetemi tanárok lakóházára is, de utolsók, 3. díjazottak lettek. (*Dunántúl* 1929. február 16. és 21.) –

1929-ben a Maros u. (ma Bártfa u.) elemi népiskola terve (Pilchhel és Visy Lászlóval 5475/1929, BmL Tt 1149/b.)

1931-ben tagja lett a budapesti Mérnöki Kamarának. (*Magyar Mérnök és Építész Egylet Közleményei* / a továbbiakban: *MMÉE Közl.* / 1931. 20.)

1936-ban Pilch Andor halálát követően az egyházi és káptalani uradalom mérnöki posztjára kerül, mint a „legképzettebb pécsi mérnök”. (*Pécsi Napló*, 1936. szeptember 6., 8.) 1930-36 között Pécs város Mérnöki hivatalának is dolgozott. Dulánszky Jenő főmérnök mellett illetve megbízására, bár az 1933-1934-es címjegyzékben a Város Mérnöki Hivatala tisztségviselői között nem szerepel.

1940-ben doktori fokozatot szerzett „A mérnök szerepe a műemlékvédelemben” című dolgozatával.

1934-1936 a Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága (PKMT) titkára, 1940-től 1944-ig ugyanott a Városszépítő Szakosztály titkára.

1940-től pécsi Fa és Fémipari Technikum építőipari téli tagozatán (kőműves szakiskolában) tanított: épületátalakítás tervezését.

1942-ben az iskola rendes tanárává nevezték ki (*MMÉE Közl.* 1942. 11., 24; *Id.: A pécsi m.kir.áll. Felsőipariskola és Fémipari Szakiskola Évkönyve az 1941-1942. tanévről.* Közli SCHNDLER Aurél, Pécs, 1942. 6.), 1943-ban az ebből önállóvá szervezett pécsi Felső Építőipari iskola igazgatója lett. (*Felső Építőipari Iskola Évkönyve – Dunántúl* 1944. június 23., 6.)

1944-ben polgári alkalmazottként katonai műszaki alakulathoz osztották be, alakulatával Ausztriába ment.

1947-ig Grazban műszaki rajzoló, majd ugyanezzel foglalkozik Argentínában Buenos Airesban, ahol csakhamar állami vállalatoknál építész. (szálloda terv, Cordoba kolostor és templom rekonstrukciója)

1987-ben emléktáblát kapott Pécssett a székesegyházi plébánia Dóm térre néző falán, Uránvárosban utcát neveztek el róla.

Művei (épületek, tervpályázatok):

1. 1931 Kaposvári Múzeum tervpályázatán (Ludwig Károllyal közös terve) megvétel (*Dunántúl* 1931. április 28., 4.)

2. 1931 Debreceni városháza tevépályázat (Ifj.Nendtvich Andorral közös) dícséret (*Tér és Forma* 1931. 187; *Magyar Építóművészet* 1931/4-6., – PKMT 1932. tavaszi kiállítási katalógusa)
3. 1932 Bérházterv, és Balatoni szálloda, családi lakóházak terve
4. 1932 Pécsi hősi emlékmű terve BmL Tt 2047.
5. 1933 Balatonfenyves római katolikus (székely stílusú) templom tevépályázat első díj (36 induló, *Dunántúl*, 1933. október 15., 8.)
6. 1933 Pécs Városi Szeretetotthon, Megyeri út (*Dunántúl* 1933. november 18., 4.) az ő és März Mátyásé volt megfelelő 6 pályázóból
7. 1933 Pécs–Balokány: Városi Strandfürdő Dulánszky Jenővel közösen (*Tér és Forma* 1933/10., 313-318.
8. 1933-1934 Pécs-Megyeri kertvárosban létesítendő autóbusz váróházak, dohánytözsdével és telefonfülkével- és a kvitiel művezetése is. A kertvárosi megépült 1934. szeptember 29. (BmL Tt 314., 330., 1061. és 1232. A pécsi Magyarüregi és Alsómakár kereszteződésénél vámház terve beépített berendezéssel.
9. 1935 Mecseki üdülőlzálló tevépályázat Molnár Farkassal közös és a saját terve is, megvétel (*Dunántúl* 1935. március 2., 2; március 5., 2; márc.6., 8; *Vállalkozók Lapja* LVI, 1935. március 6., 8.)
10. 1935 Uránia filmszínház tevépályázatán megvétel (*Dunántúl* 1935. május 3.)
11. 1935 pécsi Országzászló-emlékmű tevépályázat I. díj (*Dunántúl*, 1935. április 28., 7; ROMVÁRY Ferenc: *Pécs szobrai*. Pécs, 1982. 331.)
12. 1935-1936 H. F. lakóháza (fotója kiállítva a PKMT 1936 őszi, 20.kiállításán)
13. 1935 Vízlepcső a pécsi Alsó Sétatéren (*Dunántúl* 1935. november 14., 4; november 15., 5; 1936. június 10., 5.).
14. 1936 Nagyharsány római katolikus templom építési engedély: 3587/1936, kész 1938. (*Dunántúl* 1936. május 30., 3.)
15. 1937 Egyetemi tornacsarnok tevépályázat 3.díja (*Dunántúl* 1937. április 8.)
16. 1937 Pécs, Papnövelde u.10. Gosztonyi Elemérné 2 emeletes sarokháza Pm 34191/1937 BmL Tt 240. (Wenczel József a kivitelező)
17. 1937 Káptalan u.2. barokk részeinek kiszabadítása és védőtető a Mária reliefnek
18. 1938 „Dunántúl” szerkesztősége épületének átépítése (Perczel u. 2.) (*Dunántúl* 1938. november 15., 6.)
19. 1938 Pécssett a Kereskedelmi fiú és leányiskola tevépályázaton Králik Lászlóval közös terve 400 pengő megvétel (*Vállalkozók Lapja*, 1938. június 15., 7; június 28., 4., *MMÉE Közl.* 1938. 251. Elkészült Körmendy Nándor, Kőszeghy Gyula, Gosztonyi Gyula terve alapján 1942-ben a Rét u./Mártírok u. sarkán . (*Dunántúl* 1942. május 21., 5.)
20. 1938 Ócsény (Tolna m.) római katolikus templom (a tervet módosítja is!) MTA Művészettörténeti Kutató Intézet adattára: Központi Egyházművészeti Hivatal aktái MDK-C-T-19/16.3.: 189., 196. 282. – felszentelés 1939. – *A Pécsi Egyházmegye schematizmusa*. Pécs 1981. 244.)
21. 1938 Murga (Tolna m.) plébániatemplom terve. MTA Művészettörténeti Kutató Intézet adattára: Központi Egyházművészeti Hivatal aktái MDK-C-T-19/16.3. 216.
22. 1938 Nagyharsány Katolikus kör épülete, kész 1940. november 20. (*Dunántúl* 1940. november 14., 5.)
23. 1938 egyházi uradalom Eszterág és Katalinpusztai cselédlakásainak korszerűsítése (*Dunántúl* 1938. szeptember 4., 3; szeptember 6., 6.)
24. 1939 dr. Birkás Géza villája (Pécs, Fenyves sor 20.) 7149/1939 BmL Tt 563.
25. 1940 Magyarbóly és Csikóstöttős árvízkarosultjainak új házai. (*Dunántúl* 1940. április 9. – *Tér és Forma* 1941. 3., – *Magyar Építóművészet* 1941. 30-33.)
26. 1940. Zrínyi u 4./ Mátyás király út 5. Pécsi Egyházmegyei Takarékpénztár Rt 2 illetve 3 emeletes bérháza. Kivitelezés: Wenczel József, lakhatási engedély 103.168/1940

27. 1940 Központi ravatalozó bővítése tervpályázat I.díja (*Dunántúl* 1940. február 7., 3.)
28. 1940 Országos Társadalombiztosítási Intézet Tüdőbeteg szanatórium tervpályázatán íj. Nendtvich Andorral közös terv 1200 pengős díj (*Vállalkozók Lapja* 1940. január 11., 6; *MMÉE Közl.* 1940. 8.)
29. 1941 Baranya vármegye felszabadulási emlékműve, vörösmárvány oltár a Papnövelde u. 5.(megyeház lépcsőházi előcsarnokban az 1931-ben készült relief kiegészítése + felirat. *Dunántúl* 1941. október 5., 4. - az emlékmű avatása; *Pest* 1941. október 7.)
30. 1941-1944 megyeri kertváros Szent Erzsébet templomának terve (*Dunántúl* 1941. január 31., 4; november 26., 5; 1944. július 9., 5.
31. 1941 Höfler N.János Pécs, Visy u.18. lakóház átalakítás (A munkálatok 28963/1929 hasonló méretben és [Hoffmann László] terv szerint már engedélyeztettek, újabb Gosztonyi nevével kiadott eng. 84511/1941.máj.7.)
32. 1943. Pécs, Bártfa utcában Szent István király tiszteletére templom (*Dunántúl* 1943. május 30., 2; június 1., 5.)
33. 1943 városi szegénytelep és központi konyha Pécs, Xavér u. 10-ben, megbízás (*Dunántúl* 1943. október 30., 2.)
34. 1943 Egészségház (a pécsi Deák u. folytatásában) tervpályázat (felkért tervezők:Weichinger K., Ludwig K. és Gosztonyi) (*Dunántúl* 1943. szeptember 18., 5.)
35. 1943 a tervezett pécsi művésztelep céljaira elkészítette 6 művész elhelyezésére alkalmas 3 ikerház tervét. (HÁRS Éva: *A pécsi képzőművészet kistüktre.* Pécs, 1971. 957-960.

Kiállított művei a Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága kiállításain:

1. 1932. március 27. – április 5. (10.) PKMT 32-43. Utcakép, akvarell, **Nyaraló terve**, szakrajz , Freskóvázlat I-II. grafika, **Színház** terve, akvarell, **Szálloda terve** akvarell, **Hősi emlék terve**, akvarell, Nürnbergi részlet, grafika, Nürnbergi vár grafika, Nürnbergi háztetők, grafika, Kisvárosi utca, Középkor, grafikák.
2. 1932. december 18-26. (11.) PKMT 27-35. Romantika, grafika, A Dnyeszteren grafika. **Tettyei nyaraló**, pasztell, Sic itur ad astra, grafika, Vihar után grafika, **Baltoni szálloda I-II.** grafika, **Bérház terve**, szakrajz, **Családi lakóházak**, szakrajz.
3. 1933. április 16-24. (12.) PKMT 21-28. Sztrájk, Khaosz, Világbéke, Architektura, Háztetők, Épülő ház, grafikák, Leány gyümölcscsel, Balokányi uszoda távlati képe pasztellek.
4. 1933. június 3-11. (13.) PKMT 56-58. Sic itur ad astra grafika, Dombvidék krétarajz, Dnyeszteren grafika.
5. 1933. december (14.) PKMT 30-35. Pécsi útmutató. Montázs, Élet grafika., Domboldalak, of., Viadukt, Babylon grafikák, Elhagyottan, tollrajz
6. 1934. május 13-21. (15.) PKMT 46-52. Várkastély, Tükör, Keep smiling, A tenger, Az ucca, Zsuzsanna, Golgota grafikák
7. 1934. október 28. – november 4. (16.) PKMT 47-56. Városkép tollrajz, Romok, Tűzfalak, Állvány, Árvíz, Lejtős utca, Riválisok, Viadukt, Egyedül grafikák és **Fogadó berendezés, iparművészeti tárgy**
8. 1935. június 2-10. (17) PKMT 37-48. Királysír Utópiában, grafika, Pausole király fegyverterme, Transzparensék, Tájkép, Számum, Tragédia, Kontraszt, Akropolis, Halottak szigeten Aranyfolyosó grafikák, **Pécsi mozgófényképszínház** megvett pályaterve, építési tervrajz, **Mecseki szálló megvett pályaterve**, építési tervrajz
9. 1935. december 23-30.(18.) PKMT 38-46. Hatalom, Tájkép, Egyház, Háború, Kulisszák, Kínai fal, Fraternité, Liberté, Egalité grafikák
10. 1936. június 14-21. (19) PKMT 31-40. Toscana, Vonatablak, Róma, Katakombák, Velence, Aquaduct, Kompozíció I-IV. grafikák.

11. 1936. november 15-22. (20) PKMT 31-37. Pécsi részlet I-II, **H.F. úr lakóháza** fotó, Tarantella grafika, **Tervek** fotó. Pécsi tájkép, Hajnal grafika
12. 1937. május 23-30 (21) PKMT 23-26. Dante Pokol I. kör (Keresztleetlenek) - Pokol III. (Mértéktelenek) IV. kör (Péncz bűnösei), VII. kör (Erőszakosok) grafika
13. 1939. október 22-29 (25.) PKMT 52-54. Belvárosi templom ásatásai , rajz, Ókeresztény temető I-II. rajz
14. 1943. december 22. – január 2. (32.) PKMT 37-42. Háború és béke. Grafikák
15. 1944. január 9-17. Mohács (2.) PKMT 21-24. Háború és béke I-IV. grafikák

Előadásai:

1. Pécsről (Budapest, Mérnök Egylet mű- és középítési szakosztályok 1939. február 20. ülésén 1939. febr. 20. – *MMÉE Közl.* 1939. 231.)
2. Az antik művészet mai kapcsolatai (*Instituto Italiano*, 1940. december 11.)
3. A déldunántúli árvízkarosultak építkezései (Budapest, Mérnök Egyletben 1940. október 14. – *MMÉE Közl.* 1940. 261.)
4. Az olasz katonai építkezés Magyarországon (Olasz Intézet, Bp.; *Pécsi Napló* 1941. december 20., 3.
5. Pécs építészetéről (*Dunántúl* 1942. március 5., 2.)
6. A barokk Pécs (Budapest, Országos Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társaság felolvasó ülése, 1942. február 18.)
7. Tisztviselő lakások szempontjai [városi tisztviselők szabadegyeteme] (*Dunántúl* 1942. január 16., 4.)
8. Az építészet bölcelele [szabadliceum] (*Dunántúl* 1943. január 13., 4.)
9. Az ötkaréjos templomokról (Pécs, városháza közgyűlési termében 1943. november 19.)
10. A pécsi vár (Bp., Országos Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat felolvasó ülése 1944. január 19.)
11. Szociális építészet [Janus Pannonius Társaság matinéja] (*Dunántúl* 1944. január 21., 2; január 27., 2; január 30., 2.)

Publikációi:

1. Pécs a XVIII. században. *Dunántúl* 1937. december 25., 27.
2. A pécsi székesegyház régi oltárkövei a Dómtéren. *Dunántúl* 1938. április 3., 5.
3. Restaurálják a pécsi festett sirkamrát. Szakértő bizottság vizsgálja át és tesz javaslatot. *Dunántúl* 1938. november 13., 6.
4. A mánfai templom. *Dunántúl* 1938. december 25., 25. – *Technika* 1939/6., 236-239
5. A belvárosi templom és környékének műemléki leírása. *Dunántúl* 1939. július 19., 4.
6. A belvárosi templom kupolájában talált okmányok. Pécs a hetvenes években. 1. rész. *Dunántúl* 1939. október 15., 4; október 17., 4; október 18., 4; október 19., 6.
7. *Javaslat a pécsi Szent Péter székesegyház környékén elterülő ókeresztény temető terület feltárására és megőrzésére.* Pécs, 1939. 7.
8. Ki találta meg a pécsi hétkaréjos templomot? *Dunántúl* 1939. október 6., 6.
9. Pécs műemlékvédelme. (1.) *Dunántúl* 1939. augusztus 11., 4; augusztus 12., 5; november 4.
10. *A pécsi Szent Péter székesegyház eredete.* Pécs 1939. 296. – Ismerteti: *Függetlenség*, 1939. november 24., 4. – K.i.: *Katholikus Szemle* LIV (1940), 378. – D. J.: *Magyar Mérnök és Építész Egylet Közleményei* LXXIV (1940), 257. – St. B.: *Ungarisches Jahrbuch* XXIII (1943), 400. – DERCSÉNYI Dezső: *Századok* 1943, 479-481.
11. A pécsi székesegyházi uradalom eszterági gazdaságában végzett korszerűsítési munkák. *Tér és Forma* 1939/1., 7-10.

12. *Az uradalmi cselédlakások korszerűsítésének munkálatai.* Pécs, 1939. 52. p.
13. Az uralami cselédlakások korszerűsítésének munkálatai. *Dunántúl* 1939. szeptember 2., 5.
14. Az uradalmi cselédlakások korszerűsítése. *Magyar Mérnök és Építész Egylet Közleményei* 1939/11-12.
15. *Pécs – Sopianae – Quinque Ecclesiae – Fünfkirchen – Cinque Eglise.* A pécsi Idegenforgalmi Iroda megbízásából összeállította és rajzolta, sajtó alá rendezte Gosztonyi Gyula. Pécs, é. n. 30.
16. Egy dóm életrajza. *Tükör* 1940. 321-323.
17. A Kardos Kálmán u. 4. számú ház restaurálása. *Dunántúl* 1940. augusztus 8., 5.
18. *A mérnök szerepe a műemlékvédelemben.* Pécs, 1940. 98.
19. Pécs, a műemlékek városa. *Pécsi Szentföld* 1940. március 1., 3-4.
20. *Pécsi meséskönyv.* Pécs, é.n. [1940.] 56.
21. A pécsi hétkaréjos temetői épület építészeti jelentősége. *Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye.* LXXIV (1940. október 13.) 207-210.
22. A pécsi Szent Bertalan plébániatemplom feltárása. *Technika XXI* (1940/4.), 112-113.
23. *A pécsi vár.* (Pécs sz.k.város Majorossy Imre Múzeumának 1940. évi Értesítője) Pécs, 1941. 55-69.
24. Séta a pécsi múzeumok körül. 1-2. *Dunántúl* 1940. december 25., 22; 1941. január 19., 4.
25. *Altchristliche und Mittelalterliche Kunstdenkmäler in Pécs.* Pécs, 1941. 42.
26. A Jakab-hegyi illyr-kelta földvár és középkori pálos kolostor. *Dunántúl* 1941. december 25., 20.
27. Pécs középkori műemlékei. *Technika XXII* (1941/3.), 95-96.
28. Pécs legrégebb hiteles ábrázolása / GOSZTONYI Gyula – PATAKI Vidor: *Sorsunk* (Pécs) I., 1941. 413-421.
29. Pécs műemlékei. *Művészeti Hetek.* Pécs, 1941. január 4. – február 3. Bp., [1941] 55-59.
30. *Pécs török kori vízvezetéke.* (Pécs sz.k. város Majorossy Imre Múzeumának 1941. évi Értesítője) Pécs, 12.
31. A pécsi ókeresztény temető. *Katolikus Szemle LV* (1941), 41-45. – In: VÖRÖS Márton: *Az 1942. év városi krónikája.* Pécs, 1942. (Függelék) 102-133.
32. *A pécsi Pompei.* Pécs, 1941. 16. – *Sorsunk* (Pécs) I. – 1-2. 1941. február
33. A pécsi Szent Péter székesegyház jubileuma. *Katolikus Szemle LV* (1941), 267-273.
34. A várostörténeti kutatások újabb módszerei. *Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye* LXXV (1941/5-6.), 17-21.
35. Pécs török kori vízvezetéke. *Pécs sz.kir.város Majorossy Imre Múzeumának Értesítője* Pécs, 1941. 30-37.
36. A Scitovszky tér környékének helytörténeti vizsgálata. *Pécs sz.kir. város Majorossy Imre Múzeumának 1941. évi Értesítője.* Pécs, 53-64.
37. Séta a régi pécsi házak körül. *Pécsi Szentföld* 1941. április 1., 7-8; június 1., 5; augusztus 1., 5-6; szeptember 1., 4.
38. A telekváltozások várostörténeti jelentősége. *Építészet I.* 1941/2., 56-59.
39. A török eredetű pécsi belvárosi templom műeléki feltárása. *Építészet I.* 1941/3., 85-88.
40. A nagyharsányi róm.kat. templom építési adatai. In.: *Peller Károly: A nagyharsányi katolikus mozgalmak története.* Siklós, 1941. 32-33.
41. Pécs, a templomok városa. *Magyar Építőművészet XL* 1941/12., 384-385.
42. Les fouilles archéologiques de Pécs. *Nouvelle Revue de Hongrie* 64 (1941), 449-452
43. A mecseki Jakabhegy hallstatti földvára és középkori pálos kolostora. *Technika XXIII* (1942/1.), 24-25.
44. A pécsi belső vár nyugati kaputornya. *Technika XXIII* (1942), 57-59.

45. Baranyavármegye középkori várai. *Technika* XXIII (1942), 419 - 421.
46. A barokk Pécs. *Sorsunk* (Pécs) II. 1942/4., 293-303.
47. *Pécs műemlékei: A barokk Pécs*. Bővített Klny. Pécs, 1942. 28.
48. Az építészeti tér elmélete és rendszerei. *Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye* LXXVI (1942. szeptember 20.)
49. Pécs építészete a XVIII.- XIX. században. *Nouvelle Revue de Hongrie* XXXV (1942), 63-67.
50. A pécsi II. számú ókeresztény festett sirkamra és sírkápolna. *Archeológiai Értesítő* LXIX (1942) 196.
51. Régi pécsi házak. *Dunántúl* 1942. augusztus 2., 4; augusztus 4., 2; augusztus 5., 4; augusztus 6., 4; augusztus 7., 4; augusztus 9., 4; augusztus 12., 4.
52. *Pécs műemlékei: A szigeti kapu környéke*. Pécs, é.n. [1941] 31. – Ismerteti: *Építészet* III (1943/1.), 5.
53. *Pécs műemlékei: A várostemplom építéstörténete*. Pécs, é.n. [1942] 34 kép, 54. – Ismerteti CSORBA Győző: *Sorsunk* III. – 11. 1943. november
54. *Pécs műemlékei: A pécsi ókeresztény temető*. Pécs, 1943. 135. p.
55. Szathmáry püspök palotájának romjai a pécsi Tettyén. *Építészet* III (1943/3.), 88-90.
56. Anyag, tér, forma és idő az építőművészetben. *Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye* LXXVII (1943) 73-75.
57. Baranya középkori templomai. *Technika* XXIV (1943), 99-100., 524-525; XXV (1944), 34., 143-144.
58. Viszontválasz Bierbauer Virgil hozzászólására. *Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye* LXXVII (1943/4.), 14-15.
59. *Pécs 1763-ban*. Pécs, 1944. 16 kép, 40.
60. Az emberi szellem szerepe az építészetben I. *Magyar Mémők és Építészet Egylet Közlönye*, LXXVIII (1944), 68-70.

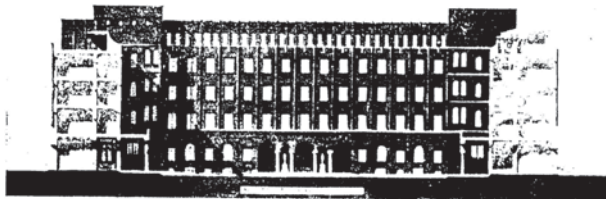
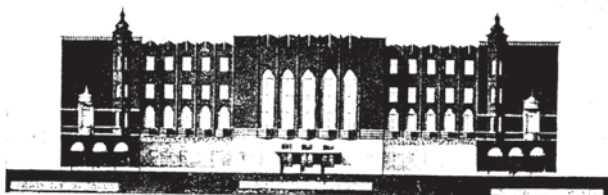
Könyvismertetések:

1. A technika, az ember és az idő. [Várkonyi Nándor: Szíriai oszlopai] *Sorsunk* (Pécs) II.-6. 1942. (augusztus - szeptember) 475 - 479.
2. Városaink múltja és jövője. [ZUBRICZKY József és ZUBRICZKY Sándor: A városrendezésről és az építésügyről szóló 1937. IV. t.c. és a kapcsolatos rendeletek. Bp. 1942. – HERGÁR viktor: Módszer a magyar vidéki városok övezeti tervének elkészítésére. Klny. Városi Szemle 1940. – Bierbauer Virgil: A magyar városrendezés eszközei és feladatai. 1940. – Múlt és közelmúlt magyar városépítészete (Építészet 1941.) – Vidéki városok. Komárom példája. (Klny. Magyar Szemle 1941) – RIHMÉR Pál: Városok a múltban és jövőben, városépítési tanulmányok. (Bp. 1942)] – *Sorsunk* III. – 4. 1943. 334 -338.
3. Magyarország középkori műemlékei. A M. kir. József Műegyetem Középkori Tanszékének Közleményei 1-20. Szerk.: CSÁNYI Károly és LUX Géza. (klny. Technika 1939-1942.). *Sorsunk*, III.-8. 1943. júl. 599-600.
4. [*Budapest története*. Szerk. SZENDY Károly. I. Bp. az ókorban. Bp. 1943.] *Sorsunk* III.-8. 1943. augusztus 662.
5. A mozaik. [DERCSÉNYI Dezső: *A székesfehérvári királyi bazilika*] *Sorsunk* IV.-3. 1944. március, 192-194.
6. [Révay József: *Séták a római Magyarországon*] *Sorsunk* IV.-4. 1944. április 244.
7. [Bogyai Tamás: *A jáki apátsági templom és Szt. Jakab kápolna*] *Sorsunk* IV.-7. 1944. július 439-440
8. [*Hajlék*. Szerk. Csaba Rezső. Építőművészeti füzetek] *Sorsunk* IV.-10. 1944. október 599-600.

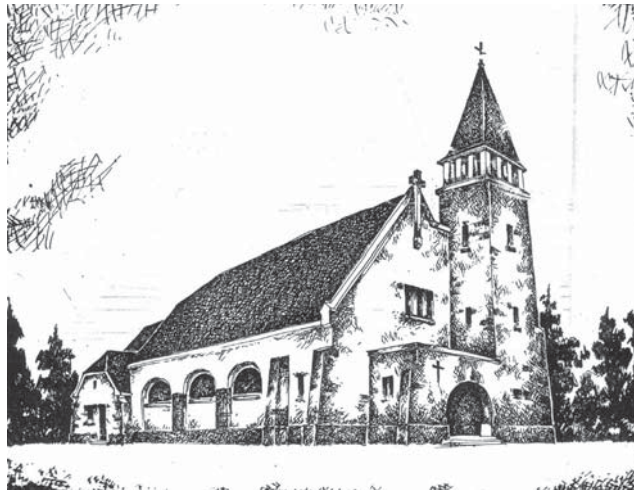
KÉPEK

1. kép
Pilch A. – Gosztonyi Gy. – Visy Z.: Pécs-Gyárvárosi templom és iskola (képeslap),
1927-1934

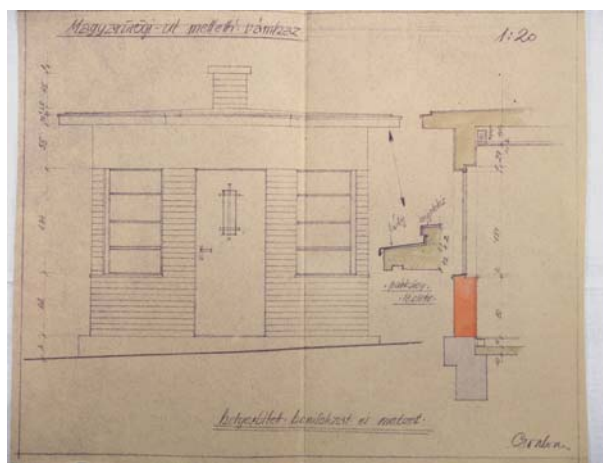
2. kép
Ifj. Nendtvich A. – Gosztonyi Gy.: A debreceni Városháza pályaterve, 1931
(reprodukció a Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága kiállításának
/1933. június 3-11./ katalógusából)

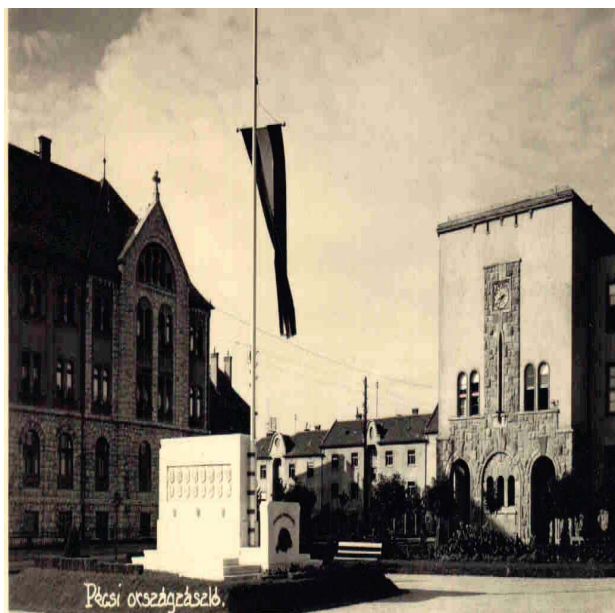
3. kép Szt. Erzsébet templom, Balatonfenyves, 1934

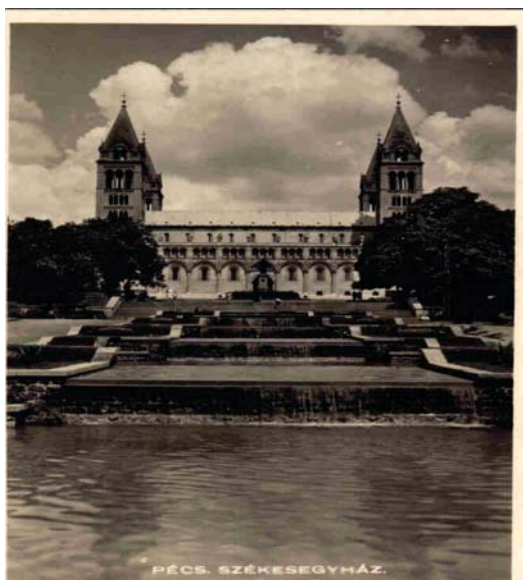
4. kép Autóbusz váró (Pécs, Megyeri kertváros), 1933-1934

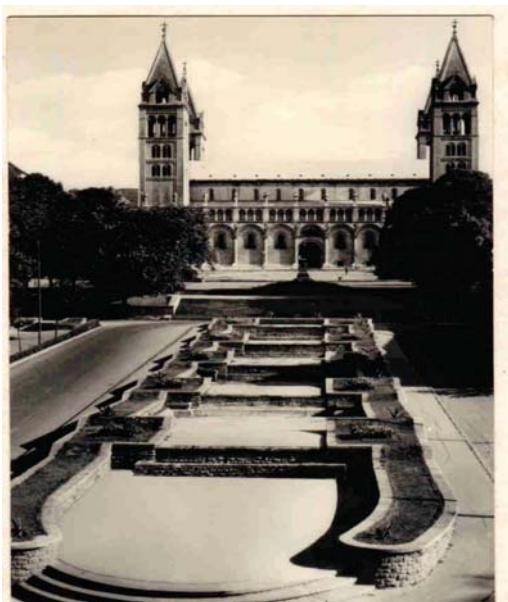
5. kép A Magyarürögi úti vámház tervrajza, 1934

6. kép Országzászló (Pécs, 48-as tér), 1935 /képeslap/

7. kép Az egykori vízlepcső az Alsó Sétatéren, 1935

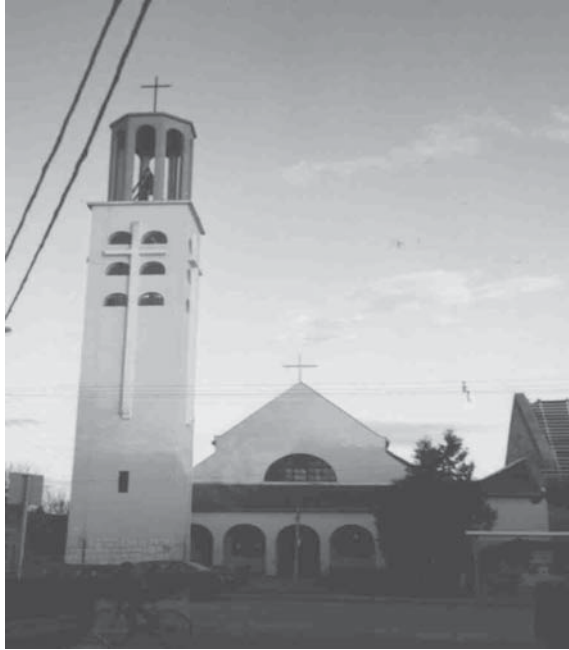
8. kép Az egykori vízlepcső az Alsó Sétatéren, 1935

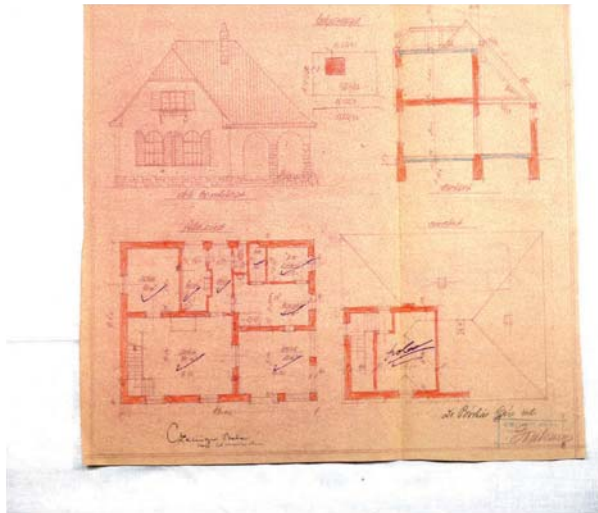
9. kép Nagyarsány, római katolikus templom, 1936

10. kép Nagyarsány, római katolikus templom, 1936

11. kép Ócsény római katolikus templom, 1939 /fotó: dr. Ligeti Judit/

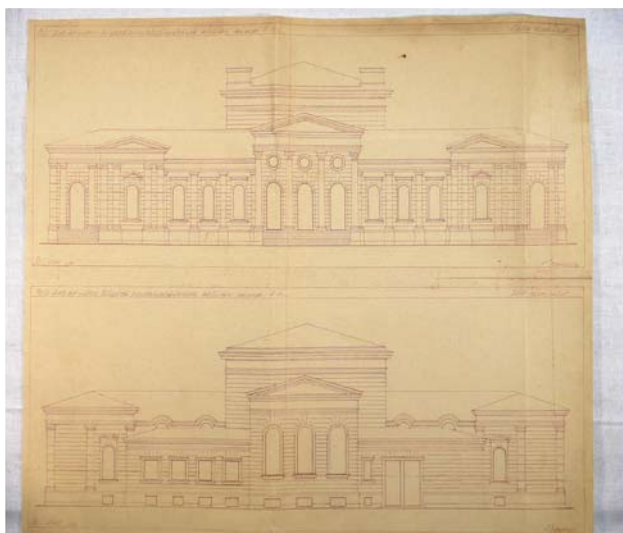
12. kép Birkás Géza prof. villája (Pécs, Fenyves sor 20.), 1939

13. kép Bérház, Pécs, Zrínyi u. 4., 1940 /fotó: Füzi István/

14. kép Bérház, Pécs, Mátyás király u. 5., 1940 /fotó: Füzi István/

15. kép A pécsi Központi Ravatalozó bővítésének terve, 1940

16. kép Szt. Erzsébet templom (Pécs, Kertváros), 1941-1944

17. kép A Szt. István templom terve (Pécs, Bártfa u.), 1943